

Informacija o ispunjenosti uslova za davanje prethodne saglasnosti Vlade Crne Gore za
podizanje spomen-obilježja izgradnjom spomenika blaženopočivšem Mitropolitu crnogorsko-
primorskom Amfilohiju

Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore je proslijedio Ministarstvu kulture i medija Predlog programa podizanja spomen-obilježja blaženopočivšem Mitropolitu crnogorsko-primorskom Amfilohiju, prije isteka zakonskog roka, koji im je dostavila Opština Kolašin aktom broj 02-082/25-6720/4 od 05.09.2025. godine. Nakon toga, dana 16.09.2025. godine Predsjednik Opštine Kolašin dostavio je Ministarstvu kulture i medija zahtjev broj 02-082/25-6720/5 od 16.09.2025. godine, za davanje prethodne saglasnosti za podizanje spomen-obilježja blaženopočivšem Mitropolitu crnogorsko-primorskom Amfilohiju, prije isteka zakonskog roka.

S tim u vezi, spomen-obilježja u Crnoj Gori se podižu u skladu sa odredbama Zakona o spomen-obilježjima („Službeni list CG”, br. 40/08, 40/11, 2/17), kojim je, u bitnom, propisano da se spomen-obilježjima trajno obilježavaju značajni događaji, čuvaju uspomene na istaknute ličnosti, njeguju ljudski ideali i kulturno-istorijske tradicije i odaje počast borcima za slobodu, civilnim žrtvama rata i masovnim stradanjima ljudi. Članom 5 stav 1 tačka 1 Zakona, pored ostalog, propisano je da se pod istaknutom ličnošću smatra lice koje je posebno zaslužno za državni, društveni, ekonomski, naučni ili kulturni razvoj Crne Gore ili određenog područja, odnosno mjesta u Crnoj Gori. Odredbama člana 9 st. 2 i 3 istog zakona definisano je da se spomen-obilježje istaknutoj ličnosti ne može se podići prije isteka roka od 20 godina od dana kada je lice umrlo, a da se izuzetno, uz prethodnu saglasnost Vlade Crne Gore, spomen-obilježje istaknutoj ličnosti može podići prije isteka propisanog zakonskog roka.

Opština Kolašin je 28.01.2023. godine potpisala sa Mitropolijom crnogorsko-primorskom Ugovor o donaciji kojim je opredijelila i uplatila Mitropoliji iznos od 50.000,00 eura za podizanje spomen obilježja blaženopočivšem Mitropolitu crnogorsko-primorskom Amfilohiju.

Mitropolit crnogorsko-primorski Amfilohije rođen je na pravoslavni Božić, 7. januara 1938. godine u Barama Radovića u Donjoj Morači kod Kolašina. Završio je osnovnu školu u Manastiru Morača, a Bogosloviju Svetog Save u Rakovici, u Beogradu. Diplomirao je na Bogoslovskom fakultetu u Beogradu 1962. godine. Uporedo sa Bogoslovskim fakultetom studirao je klasičnu filologiju na Filozofskom fakultetu u Beogradu. Postdiplomske studije nastavio je u Bernu i Rimu gdje je 1965.godine magistrirao na Istočnom pontifikalnom institutu. Nakon završenih postdiplomskih studija u Rimu, odlazi u Grčku u čijoj je pravoslavnoj crkvi primio sveštenečki čin jeromonaha (1968). U Grčkoj je predano radio na doktorskoj disertaciji o Svetom Grigoriju Palami koju je 1973. godine odbranio uz ocjenu summa cum laude na Teološkom fakultetu Atinskog univerziteta. Poslije godinu dana provedenih na Svetoj Gori angažovan je kao profesor na Pravoslavnom institutu Svetog Sergija u Parizu. Nakon toga vraća se u svoju državu i 1976. godine postaje docent, da bi 1980. godine dobio status redovnog profesora na Bogoslovskom fakultetu Svetog Jovana Bogoslova u Beogradu. I to na katedri za pravoslavnu pedagogiju (katihetiku) sa metodikom nastave. U dva mandata bio je i dekan fakulteta. Govorio je grčki, ruski, italijanski, njemački i francuski jezik. U svom naučnom radu koristio je starogrčki, latinski i crkvenoslovenski jezik.

Na redovnom zasijedanju Svetog arhijerejskog sabora od maja 1985. godine arhimandrit prof.dr Amfilohije izabran je za episkopa banatskog. Hirotonisan je 16.juna 1985. godine u beogradskoj sabornoj crkvi od patrijarha srpskog Germana, uz sasluženje mitropolita crnogorsko-primorskog Danila Dajkovića i više episkopa Srpske pravoslavne crkve. Izabrani episkop banatski prof. Dr

Amfilohije je ustoličen u Vršcu 21.jula 1985.godine. Odlukom svetog arhijerejskog sabora od decembra 1990.godine izabran je za Mitropolita crnogorsko-primorskog. Svečano ustoličenje izvršio je patrijarh srpski Pavle u cetinjskom manastiru 30.decembra 1990.godine.

Izabrana djela Mitropolita Crnogorsko-primorskog Amfilohija:

„Tajna Svete Trojice po učenju Grigorija Palame“, studija na grčkom, 1973. (Doktorska disertacija),

„Smisao Liturgije“, studija na grčkom, 1974.

„Tumačenje Starog zavjeta kroz vjekove“ Beograd, 1979.

„Sinaiti i njihov značaj u Srbiji XIV vijeka, studija, 1981.

„Filokalijski pokret XVIII i početkom XIX vijeka, studija na grčkom, 1982.

„Osnove pravoslavnog vaspitanja“ studije 1983.

„Duhovni smisao hrama Svetog Save“ Beograd 1987.

„Vraćanje duše u čistotu“ besjede, razgovori, pogledi, Podgorica, 1992

„Istorijski presjek tumačenja Starog zavjeta“, Nikšić, 1995

„Jagnje Božije i Zvijer iz bezdana“ Cetinje, 1996.

Prevodi Mitropolita Crnogorsko-primorskog Amfilohija-

Episkop Nikolaj „Kasijana“, roman, sa srpskog na grčki 1974.

Justin Popović „Žitije Svetog Simeona i Save“ sa srpskog na grčki 1974.

Starac Arsenije Kapadokijski, sa grčkog na srpski

„Premudrosti Solomonove“ i brojna druga djela, članci i besjede.

Mitropolit Amfilohije je umro 30.oktobra 2020.godine u 8.22 časova, od posljedica zaraze koronavirusom SARS-Cov-2. Podizanje spomen obilježja izgradnjom spomenika mitropolitu Amfilohiju predstavljalo bi trajni podsjetnik na njegovu snagu, njegovu mudrost i njegovu ljubav prema Crnoj Gori i vjeri. Njegovo djelovanje nije bilo samo lokalno već univerzalno, povezivao je Crnu Goru sa svijetom, jačajući našu zemlju ne samo kao kulturnu već i kao moralnu silu na međunarodnoj sceni. Kao duhovni autoritet svog vremena, uspješno je usklađivao savremeni pogled na svijet sa tradicionalnim vrijednostima, čime je pomogao Crnoj Gori da se lakše prilagodi izazovima novog doba, a pritom ostane vjerna svojim duhovnim korijenima. Kroz svoj rad povezao je Crnu Goru sa svjetskom intelektualnom elitom, time doprinoseći ne samo kulturnoj već i diplomatskoj afirmaciji zemlje. Život i djelo mitropolita Amfilohija ostaće trajna duhovna zaostavština jer se kroz nju prepoznaje snaga znanja i univerzalnih ljudskih vrijednosti koje treba da čine osnov svakog društva i države.

Spomen obilježje – spomenik posvećen mitropolitu Amfilohiju podigla bi Mitropolija crnogorsko-primorska, u dvorištu crkve Svetog Dimitrija, uz saglasnost Mitropolije, a koja lokacija je predviđena i Prostorno-urbanističkim planom opštine Kolašin.

Sredstva za podizanje spomenika obezbijedila je opština Kolašin.